

Izhaja vsak petek dopoldne. Izdaja konsorcijski
Malega lista. Naslov: Mali list, Trieste, ca-
sella centro 37. — Urad: via Imbriani 9-III.
— Odgovorni urednik: dr. L. BERCE.

POSAMEZNA ŠTEV. 25 STOTINK.

NAROČNINA za celo leto 10 L., pol leta 5
L., četrt leta 3 L. — IZVEN ITALIJE
celo leto 24 L., pol leta 12 L., četrt leta 6 L.

MALI LIST

TEDENIK ZA NOVICE IN

«Ieste - C. in zasebnih objav:
KO KNJIZICA (Dr. P. LjUBLJANA (JUGOS.)
1 stolpca 4 L.
pri 19 kratni
ol letu)
sto) 50%

MALI OCLAB... stolink vsaka beseda
v navadnem tisku; mastno 40 st. beseda; z
VELIKIMI OKRAMI 60 st. beseda. Pri
stalnem oglašanju primeren popust.

Mali koledar.

Petek, 19. novembra: Elizabeta; Ponci-
jan. — Sobota, 20.: Feliks; Edmund. —
Nedelja, 21.: Darovanje Mar. Dev. — Po-
nedeljek, 22.: Cecilija; Maver. — Torek
23.: Klemen (Milivoj); Felicita. — Sreda
24.: Janez od Križa; Hrizogon. — Četr-
tek, 25.: Katarina; Jukunda. — Petek, 26.:
Silvester; Konrad.

MALE NOVICE

Osebnost.

Na mirenški Grad je prišel za supe-
riorja misijonarjev-lazaristov č. g. dr.
Anton Zdešar; odšel je dosednji supe-
rior č. g. Birk.

Potreben dnevnik.

Na Hrvaškem zbirajo katoličani denar
za ustanovitev poštenega krščanskega
dnevnika. Nabrali so dosedaj 400 tisoč
dinarjev. Pričakuje se, da bo list izšel
že za Božič. Je res potreba, ker je vse
hrvaško časopisje nekrščansko in vodi u-
bogi narod po potih nevednosti v judov-
sko botogo.

Potni listi.

Potni listi italijanskih državljanov so
vsi razveljavljeni. Kdor ima nujno pot
iz države mora se s potnim listom vno-
vič prigrasiti pri oblastvi, da dobi ve-
ljaven pečat.

Pogreb narodnih junakov.

V Belgrad so prepeljali rakve med voj-
sko v tujini umrlih srbskih narodnih
borcev, med njimi znanega vojvodo Put-
nika, ki je dolgo časa načeloval srbski
armadi. Pokopali so jih z veliko sloves-
nostjo na belgrajskem pokopališču.

MOHORJEVE KNJIGE.

So že tu! Tržaška škofija jih je letos
prva prejela. Knjige so lepe in luštne, da
jih vse z veseljem prebira. Mnogim je žal,
da se niso o pravem času vpisali v Mo-
herjevo družbo. Zato pa zdaj pohitimo!
Ko greš po knjige, nesi s seboj šest lir
in vpiši se za drugo leto. Vsaka hiša naj
napravi tako!

POVERJENIKOM MOHORJEVE DRUŽBE.

Prosimo č. gg. poverjenike, da takoj pri-
oddaji knjig naberejo ude za l. 1927. in da
poberejo udnino. Zelo bodo družbi ustre-
gli, če nabrani denar še ta mesec dolo-
čijo; če ne vsega, vsaj nekaj. — Tajniš-
tvo G. Mohorjeve družbe.

Državno posojilo.

Finančni minister Volpi je razpisal ve-
liko državno posojilo, ki nosi ime «Il
prestito del Littorio» (posojilo za sveženj
palic, ki se vidi v fašistovskem grbu —
littorio). Podpisovati se bo začelo 18. t. m.

Tržaški vodovod.

V «Piccolo» je objavil B. Luzzatto
predlog, naj bi se dobila voda za Trst
iz jame pri Trebach. Luzzatto in profesor
Ganassini sta predložila dotični načrt ob-
činskemu komisariju. Pravita, da bi bilo
celo v suši vsak dan 100.000 m³ vode. Iz
jame bi vodo dvigale sesalke da 120 m
višine. Potem bi tekla voda po 3 km dol-
gem predoru do Sv. Ivana. Delo bi stalo
20 milijonov. Načrt proučava komisija
strokovnjakov.

Nagla smrt.

V Palermu je 30. oktobra advokat Pal-
meri spil skodelico kave in kozarec sla-
tine ter odšel zdoma po svojih dnevnikih
opravkih. Že na stopnicah domače hiše
mu je prišlo slabo in je padel. Peljali so
ga takoj v bolnišnico, kjer je umrl. Bil
je zastrupljen s strihinom. Polcija je
takož zasedla v njegovem stanovanju vse
steklenice s slatino in semleto kavo ter
začela preiskovati. Splošno se sodi, da
so moža zastrupili namenoma. Kdo in
zakaj, se še ne ve.

Ali še žive pokopujejo?

Letos je bil v Washingtonu kongres
ameriških zdravnikov. Na kongresu je
Edgar Brown predaval tudi o navidežni
smrti. Izvajal je, da so ameriške postave
v ti reči natančne in zato so le prav red-
ki slučaj, da koga živega pokopljejo.
Vendar popolne gotovosti ni, kakor je pač
ni v nobeni človeški reči. Na pet mili-
jonov pokopanih utegne biti eden živ po-
kopan. Brown je navedel tudi par po-
sebnih zanimljivih slučajev, ki so prišli
na dan.

Leta 1923. je v nekem mehiškem
kraju umrla posestnikova žena Avgusta
Hecht. Pokopali so jo 48 ur po smrti.
Vdovec je kmalu potem vsled nepričako-
vane dedščine postal zelo bogat in zgra-
dil na pokopališču družinsko grobnico.
Zeno krsto je dal izkopati, da jo pre-
nese v grobnico. Krsto so odprli in pre-
strašeni opazili, da se je mrtič obrnil. Že-
na je umrla šele v grobu; zadušila se je.

Mary Edcomb, žena nekega trgovca, je
bila pokopana. Mrtički oglednik si je bil
na piko vzel dragoceni prstan, ki so ga
ji dali v krsto. Sklenil je, da se prstana
polasti. Zvečer odpre grobnico, zleze no-
ter, odpre krsto, prime «mrtiča» za roko
in začne snemati prstan. Naenkrat žena
vstane, on pa zbeži, kar ga noge neso.
Ko se je dan naredil, so našli ženo neza-
vestno ležati na pokopališču. Od groze in
veselja se je onesvestila. Vzbudili so jo,
jo spravili domov in živila je še mnogo
let pri dobrem zdravju.

Ljudska pratika

je dotiskana. Prihodnji teden se začne
razpošiljati. Ima prav čedno vnanjost in
zajemljivo vsebino. Tudi letos je razpisa-
nih 5 nagrad. Cena pratike je 2 liri.

«Delo» ustavljeno.

Z dekretom 9. novembra je tržaški
prefekt prepovedal do nadaljnjih odredb
izhajanje komunističnega lista «Delo».

Na Češkem.

Dne 9. t. m. je v češkem parlamentu
govoril naučni minister Hodža. Rekel je,
da smatra za kaznjivo vsako siljenje
nemških staršev, naj pošiljajo otroke v
češko šolo; ravnotako seveda narobe. «Mi
si ne bomo medsebojno kradli otrok». Tu-
di ni izdajstvo nad Slovanstvom, če se
vzdržujejo duševne vezi z nemškim ljud-
stvom. Konečno je minister omenil, da bo
v kratkem prišla v veljavo na Češkem
šolska avtonomija.

Cerkev za katoličane v Belgradu.

V glavnem mestu Jugoslavije, Belgra-
du, je 20.000 prebivalcev katoliške vero-
izpovedi. Na praznik Kristusa Kralja (31.
oktobra) so posvetili novo cerkev Kristu-
su Kralju. Ta stavba je bila razširjena iz
prvotne manjše cerkve.

Prav je.

V Smartnu pri Čedadu je bil ples. Pri-
šel je policijski komisar pogledat, kako
je z redom. Opazil je, da so na plesu ma-
la dekletca. Ustavil je ples za pol ure,
naredil preiskavo in dal spoditi proč vsa
dekletca izpod 18 let, naj so bile magari
matere z njimi. Bog mu daj zdravje, saj
je malo takih!

Po ameriškansko.

Radijska postaja v New-Jersey je slu-
žila tudi policiji, da je razpošiljala v svet
popise hudodelcev in njihovih del. Ne-
davno tega je dobilo vodstvo postaje ta-
jen opomin, naj nikar ne dela tega, ker
drugače «se bo kaj zgodilo». Vodstvo se
ni zmenilo za razbojniški opomin. Pred
kratkom pa je v tleh zagrmelo in postaja
je zletela v zrak. Uničili so jo hudodelci
samí.

V letu 1922. se je Marta Bobine vrnila
iz Senegalije na Francosko. Zbolela je
kmalu po vrnitvi; zdravnika sta jo pre-
iskala dva, a nista mogla dognati pra-
vega bistva bolezni. Žena je umrla.
Zdravnika, meneč da je bolezen nalezli-
va, sta ukazala, naj se hitro pokoplje.
Strežnica pa je že po izvršenem pogrebu
povedala očetu, da se ji zdi, da je Marta
še malo poprej dihala, predno so jo deli
v krsto. Brž je oče ukazal mrtiča odko-
pati, toda bilo je prepozno. Dognali pa
so, da se je Marta zadušila v krsti.

Med vojsko je na Angleškem nanaglo-
ma umrl častnik Mac David. Ležal je v
krsti zabiti v špitalski mrtvašnici. Neki
njegov stanovski tovariš ga je prišel kro-
pit. Ko vstopi v mrtvašnico, zagleda Da-
vida sedeti v krsti. Od straha je tovariš
dobil živčni napad. David je bil svoje-
časno boksar in svoji telesni moči se mo-
ra zahvaliti, da je ostal živ; ko je namreč
opazil, da je v krsti zabiti, je ulomil po-
krov in tako prišel do zraka.

Mnogi ljudje se strašno boje, da bi se
jim utegnili kaj podobnega zgoditi. Zato
se v testamentu na vse načine zavarujejo.
Bogat tovarnar v Virginiji določil je,
naj mu dajo v krsto električni zvonec,
napeljan na površje zemlje, da bo zazvo-
nil, če se zbudi. Podobna določila v ame-
riških testamentih niso tako redka.
Neki nemški plemenitnik pa je ukazal
napeljati iz svoje krste pravi telefon v
stanovanje pokopališkega čuvaja. Ven-
dar ga ni rabil.

Vulkan bruha.

Vulkan Izalko na otoku San Salvador
je bruhnil iz sebe veliko množino lave,
ki se je na široko in daleč razlila. Pogi-
nilo je 57 ljudi.

Nov planet.

Pariška akademija znanosti je sporo-
čila vest, da so odkrili na nebu novo
zvezdo premičnico (planet), katera teka
okoli solnca v večji bližini kakor zemlja.
— Dozdaj smo šteli 7 planetov: najbliž-
ji solncu je bil Merkur, za njim Ve-
nera (Danica ali Večernica), potem Mars,
nato Zemlja. Merkur se težko vidi, ker je
preblizu solnca, a novega planeta ni vi-
deti sploh s prostim očesom. Je z moder-
nimi aparati se je posrečilo ujeti njegovo
podobo.

Konkurz.

V konkurz je prišla v Ljubljani
«Ljubljanska posojilnica». Ta se pa ne
sme zamenjati z «Mestno hranilnico
Ljubljansko».

Nesreča pri delu.

Ivan Lisjak je bil avtentičen zvitor-
pec. Klal je osle v nekem hlevu pri Zgor-
nji Mar. Magdaleni v Trstu in jih prodal
za teletino, če ne morda tudi za pra-
ševino. Policaji so ga šli ovohat in vi-
deli na lastnoročne policajske oči, kako
je zvitorpec zaklal ponoči dva osla, zju-
traj pa peljal meso v mesto v neko mesni-
co. Skobec je zgrabil Lisjaka pri dovr-
šenem grehu. Teletino tistega dne so po-
jedli šintarjevi kukci, da se bo spreme-
nila v patentirano praševino. Mesnico,
kjer se je oslovina prodajala, so zaprli.
V Lisjakovem hlevu so pa našli še več
ko tucat dolgouhcev ter jih rešili bližnje
smrti za blago tržaških železcev.

Kako globoko je morje.

Ne povsod enako. Leta 1912. je nemška
ladja «Planet» dognala v soseščini Fili-
pinskih otokov neko morskotočino, glo-
boko 9788 m. Ta je največja dozdaj izme-
jena globočina morja. Visočino najvišje
gore presega skoraj za tisoč metrov.

MIHEC: Da nisem tukaj prikovan,
da oznanjujem, kje je dan...
JAKEC: bi sedel k ognju kmečke hiše
in slušal, kaj Svet' Mohor piše.

Podganja nevarnost.

Kakih 30 let sem je siva podgana po
vsi Evropi pregnala črno sorodnico in se
sama neznanosko razširila. Z neko norve-
ško ladjo se je vtihotapila potem brez
pasaporta v Ameriko in takoj dobila «de-
lo». Sedaj jih je v Njujorku toliko, da so
resno nevarne. Spodjedajo zidove in
spravljajo v nevarnost stavbe. Ko so ne-
davno podirali 6-nadstropno hišo, so na-
šli v kleti regimente podgan; cel dan
so imeli opravka, da so jih podušili s
kropom. V nekem skladišču suhega mesa
so podgane pojedle polovico zaloge. Po-
dobno se je zgodilo v neki žitni zalogi.
— Par sivih podgan se v ugodnih okoli-
ščinah tekom enega leta pomnoži na 70
tisoč teh pojedencev.

Pridelek grozdja.

Italija je pridelala letos okroglo 50
milijonov stotov grozdja. Letina pa je
nekoliko slabša kakor poprečna. A že
po tej letini pride na vsakega državljana,
majhnega ali velikega, okroglo 120 kg
grozdja. Vsekakor sladka dežela!

Dinovrova jajca.

Neki ameriški učenjak je preiskoval
čudesna Srednje Azije. V Mongoliji mekje
je našel v pesku četvero jajc velikanske-
ga predpotopnega kuščarja, ki nosi znan-
stveno ime «dinozaver». V obližju gnezda
se je našlo tudi truplo nedoraslega dino-
zavra. Dandanes take zveri ne žive več,
dobe se le njih sledi iz prejšnjih dob. Se-
daj je prvi slučaj, da so se našla ohranje-
na jajca te živali. Zleglo se kajpak ne bo
nič iz tako starih klopotev. Tudi za
cvrtje ne bodo. Zato pa imajo tem večjo
znanstveno vrednost.

OPOMBE

Praznoverje. Nekateri učenjaki sanja-
jo, da bi leto razdelili na 13 mesecev: 12
po 28 dni in enega po 29. Med gosposkim
svetom je pa število 13 tako na slabem
glasu, da javno mnenje ne bo nič kaj
naklonjeno temu načrtu. Potem pa reče-
jo, da je praznoverje doma na kmetih!

Priznanje. Pater Abel, slavni dunajski
pridigar, je pripovedoval nekemu časni-
karju: «Iz deških let se spominjam svoje-
ga strica, bavarskega ministra Abela.
Bil je razupit za hudega klerikalca. Ta
minister je dejal nekoč: «Kolikor imam
las na glavi, tolikokrat sem se že poke-
sal, da sem Cerkev vdinjal državi».

Malo kolobocije. 10. t. m. je «Edinost»
prinesla članek «Položaj v Mehiki». Teta
meni, da mehiška kriza ni pravza-
prav verska kriza, ampak agrarna, zem-
ljiška. Teta hoče reči, da ima Calles prav,
ko preganja cerkveno bogoslužje, ker on
se bori za pravično razdelitev zemlje. To
je težko umljivo kakor molitvice iz Ko-
lomona. Zakaj se Calles ne vrže proti
zemljiškim veleposestnikom ter ne razde-
li tal med male kmete? To bi bil agrarni
boj, ne pa zapiranje cerkva in druge bu-
dalosti. Še cesar Jožef je vedel, kje pri-
jeti, le Calles ne ve.

Mohorjeve bukve

Ravnokar so mi prišle v roke letošnje knjige Goriške Mohorjeve družbe. Nekaj čudovitega!

Koledar.

Ogromni koledar je kakor lani fino opremljen, tiskan na prvovrstnem papirju. Nad 70 lepih slik krasi bogato vsebino Koledarja. Na prvem mestu je priobčena dosedaj še nepoznana Gregorčičeva pesem v čast našima blagovestnikom sv. Cirilu in Metodu s sliko. Nato opisuje Virgilij Šček življenje imenitega tržaškega škofa Matevža Ravbarja, kar bodo brali z velikim zanimanjem zlasti verniki tržaške škofije. Pisatelj Vencelj Belč opisuje tri znamenite brate Leban, naše skladatelje. Isti pisatelj tolmači nato življenje Josipa Kocijančiča, velikega Kanalcu. Župnik Nace Leban priobčuje spomina na pesnika Simona Gregorčiča, svojega prijatelja. Dr. Janko Kralj je popisal življenje našega škofa in narodnega preporoditelja Antona Martina Slomška, ter pokojnega dekana trnovskega, dr. Jožefa Kržišnika. Dr. Ivan Kacin je orisal Ivana Cankarja, največjega pisatelja slovenskega.

Nato sledi poglavje «Iz starih časov». Prelepo se bere potovanje Žige Herberštajna, grofa vipavskega, po ruski državi pred 400 leti. Ubeljski župnik Franc Rupnik je popisal boj med Avstriji in Francozi pri Razdrtem pred 116 leti. Čeden zemljevid, ki ga je priredil pisatelj sam, olajša branje.

Končno priobčuje koledarjev urednik prav zajemljive drobtine iz zgodovine kanalske fare: «Punt za grobišče» in «Zalostna smrt vojaških beguncev leta 1859».

V poglavju «Naša zemlja» je župnik v Klancu, gospod Jaka Soklič, poljudno povedal, kaj in kako je v Klancu. Pisatelj Jože Abram pa nam divno opiše pravljico o Zlatorogu in Bogatinu.

Leposlovje v koledarju je pa posebno izbrano. Milčinski: Posojilo. Ivan Cankar: Njen grob. Dr. Ivo Česnik: Zvesto dekle. J. Langerholc: Prepri. Langerholc: Mešetar. Prelepo branje za dolge zimske večere.

Zanimivo je poglavje «Po okroglem svetu». Profesor Rado Bednarik nas vodi v obiske na Severni tečaj.

Zdravnik dr. Franc Jakončič nam na podlagi 29 slik pove, kako se moramo obnašati v neizgodah. Krasni nasveti za vsakogar!

Nato sledi poglavje «Naše prosvetno delo, ki sta ga izpolnila profesor Filip Terčelj ter pisatelj Vencelj Belč. V «Dekliški gredi» so 4 članki, ki naj jih prebere sleherno slovensko dekle. Tudi otroci imajo v koledarju svoj kotic.

Končno sledijo članki o sv. Alojziju, o Stanislavu Kostki, obširen letopis. In prav ob koncu je članek dr. Jožeta Biteznika, glavnega tajnika Kmečke Zveše. Piše o občinskih davkih, o rekurzih, o odpisih. Vsak mož in fant bi moral ta članek trikrat prebrati. Ravnatelj Alojzij Bajec je popisal prostojbine. Urednik je dodal kot navrhek imena vseh krajev v Italiji, koder bivajo Slovenci. In sicer po slovensko in po laško. Ta dodatek je jako koristen, da bomo vedeli, v katero faro in pod katero pošto spada ta ali oni kraj in kako se pošti pravi v laškem jeziku, da se ne bodo pisma zgubila.

Legende sv. Frančiška.

Ta knjiga obsega 124 strani in opisuje življenje svetega Frančiška. Knjigo je spisal naš znameniti pisatelj Ksaver Meško. Knjigo krasi slike.

Luč v temini.

V tej knjigi popisuje pisatelj Filčev Kralj burno življenje petih spreobrnjenčev h Kristusu veri.

Jelkin nageljček.

O, to pa je povest, ki jo bo z veseljem bralo staro in mlado. Je roman iz Istre; spisal ga je slavni hrvaški pisatelj Evgen Kumičić.

Koledar in še 3 knjige skupaj stane-

jo samo 6 lir. Kaj še! Še ena knjiga na vrh, med lepimi najlepša, to so «Kolački».

Kolački.

To vam je kaj posebnega. Krasen papir, kolikor strani, toliko slik, ki jih je naredil naš mladi prijatelj Milko Bambič od sv. Ivana. Pesmice in povestice za naše malčke, ki abecedo že poznajo. Kolačkov bodo veseli mele šolarji, ampak tudi mlajši otroci, ki bodo podobe kar požirali, veseli jih bodo tudi vsi odrasli.

Krasen dar Mohorjev! Sam koledar je po današnjih cenah vreden 10 lir. Da je Mohorjeva družba dala knjige tako poceni, to je uspeh organizacije, združenih moči. Bog daj dobro rast tudi za naprej!

Kmetovanju čast!

Predmestna in jara gospoda živi v trdnem, pa zmotnem prepričanju, da kmetovanje pomeni nekulturnost, zaočalost in surovost. Fini človek, kakor ga je Bog hotel imeti, da se začne šele pri bolj ali manj namišljeni gosposčini. Obлека da šele naredi človeka. Prava kultura da je doma le v mestih pri gospodih.

Kaj je res?

Res je, da so velika mesta smrt plemenitega človečanstva, groblje civilizacije, prehod iz kulture v živalnost. Rekel bo kdo, da preveč trdimo, pa ni preveč. Toda mesta ne smemo ocenjevati kakor kmečki otrok, ki prvič pride v Trst in občuduje velike palače, tramvaje, avtomobile, parnike itd. To vse je le paša za oči. Treba je v mestu bivati, v njem delati in trpeti, gledati in poslušati kritično: pa se ti odpre polagoma notranji vid in se boš zgrozil nad strašno socialno in moralno bedo, ki tlači večino mestnega prebivalstva. Ves zunanji sijaj je krinka, resnica pa je bedna, da te silijo na jok, če si mehkega srca.

Skozi usta velikega pesnika Župančiča govori moderna hvala velikega mesta: Tu, tu se življenja žile stekajo,

Kaj nam z dežele pišejo

RICMANJE.

Letina. Naša dežela je že taka, da vreme, naj bo dobro ali slabo, kadar se ustali, dolgo časa tako ostaja; če popri-me suho vreme, hoče vse zgoreti, če popri-me deževje, pa hoče vse segniti. Le redka leta so za kmeta res ugodna. Pri nas štejemo vendar letošnje letino med boljše, ker smo vsega razmeroma obilno pridelali; pa še več bi bilo, ako ne bi bilo jesenske suše. Bilo je 40 toplih in vetrovnih dni zapored brez najmanjšega dežja. Sedanji poznojesenski dež pa nam krati pašo ter nam bo zaloge sena zelo skrilil, ker živina ostaja v hlevu.

Pa tudi za druga poznojesenska opravila nam je ta dež v nadlego: V tem času so večkrat vode narasle, vendar ne do velike škode.

Smrtna nesreča. Dne 3. t. m. pa je poveljen zahtevala žrtev. Ob eni popoldne je začelo deževati z vso silo in deževalo je nepretrgoma pet ur. Potoki so narasli in se razlili na mnogih krajih, da so travniki izgledali kot morje. Otroci, ki imela svoje veselje nad divljanjem prirodnih sil. Šli so k potoku in poslušali šum vode. Pa so rekli bolj veliki: Alo, alo, kdo se upa čez vodo, da ga ne odnese. Trije večji so brž planili čez, mlajši Roman Kuret iz Loga št. 18 se ni upal takoj; toda bal se je sramote (to je zgled za «strah pred ljudmi»), prisilil se je in šel v vodo; široka je bila kake 4 m, globoka najmanj pol metra. Brž je fantiča spodneslo. Par metrov dalje od tistega mesta se tok izliva v drugi globlji jarek s še močnejšim tokom. Bliskoma je vrglo 14 letnega Romančka v ta večji tok in bil je izgubljen za ta svet. Ljudje so res prihiteli, a voda je bila prevelika in preveč deroča, nobeden ni mogel prinesiti dejanske pomoči. Niže dol,

pota veselstva tukaj se sekajo, ljubim jih s hrupom in šumom ta velika mesta — skozi v svobodo, skozi v bodočnost gre cesta.

Vse prazna hvala. Besede otroka, ki se raduje nad videzom. To je čutil pesnik sam, ki se ni mogel s celim srcem odločiti za velikomestno kulturo, ampak je v isti slavni pesnitvi vse pristranejšo slavo zapel kmečkemu življenju.

Kmet je prvi.

To ni beseda iz prevzetnosti; ampak dejanska resnica. Obstoj človeka na zemlji, naj bo kultura velika ali majhna, je navezan in bo navezan do konca sveta na kmetovanje. Vsa hrana in tudi obleka ima svoj izvor v zemlji in raste organsko. Frak ministrskega predsednika je res šel skozi mnogo obrtniških rok, a snov je prišla iz zemlje, bodisi da je ta snov bombaž ali volna ali lan. Usnje, s katerim so prevlečeni fini stoli v prefektovi sobi, je zrastle na živini, ki jo je zredil kmet. Sladkor, ki ga brezdelne gospe z elegantno gesto devajo ob petih popoldne v čaj, izgotovila je tovarna iz pese, katero je kmet sejal in plel. Hraštov parket, na katerem plešejo gospoda spodobne in nespodobne plese, rastele je v gozdu.

Vedno je bil kmet prvi.

Ze Adamu je Bog rekel: V potu obraza boš zemljo delal. Šele Tubalkajn je postal mehanik in Jubal glasbenik.

Mogočne države starega veka so vse nastale na podlagi poljedelskega procvita: Egiptovska država Faraonov v rodovitni dolini Nila, države Asircev in Babiloncev v Mezopotamiji ob Evfratu in Tigrisu, država Kitajcev na plodnih tleh Vzhodne Azije. Začetniki najmočnejše države preteklosti: starega rimskega cesarstva, so bili izraziti poljedelci. Pravljica govori, da so s plugom potegnili brazdo tam, kjer so hoteli postaviti prve zidove večnega mesta Rima.

Zares kmetu se ni treba sramovati slavne preteklosti svojega stanu. Proti tistim, ki kmeta zaničujejo, lahko kličemo: Jokajte raje nad seboj in svojo nevednostjo, kmeta pa spoštujte!

ko smo zaslišali mrtvaški zvon in glas: Župan je umrl. Pa ne le nas, nego vso občino dekansko. To se je pokazalo na dan pogreba 26. septembra. Bila je ravno nedelja. Iz 14 katastralnih občin in 6 duhovnij so prihajali ljudje k pogrebu. Prišli so tudi g. duhovniki z dekanom iz Ospa. Pogreb je vodil domači župnik g. Anton Slamič. Ko je duhovščina blagoslovila truplo, so prenesli krsto na dvorišče. Tu je zapel mešani zbor pod vodstvom g. Andreja Gregoriča «Blagor mu». Med sprevedom sta se menjavali v sviranj zlatih komadov godba iz Dekanov in ona od Sv. Antona. V cerkvi je pevski zbor zapel žalostinko «Usmili se, Gospod». Ko so krsto položili v grob, je nastopil z govorom g. Mihael Turk od Sv. Antona ter orisal pokojnikovo delovanje in se v imenu občanov poslovil od njega. Nato so še zapeli pevci «Nad zvezdami» in «Jamica tiha». Potrti smo se razšli na domove.

Še eno nesrečo poročam, da se ji ohrani spomin. Dne 30. oktobra zvečer ob 5 in pol je prišel strašen naliv in toča. Največ škode je bilo na oljkah, ki so že 28. julija dovolj trpele. S čem si bo ubogi kmet belil hrano? prašičev tudi ni niti polovico od lani. Vendar bodimo hvaležni Bogu, da ni ta nevihta prišla en mesec prej, ker tedaj bi bili uničeni vsi vinski pridelki.

Naj sporočim slednjič, da smo tudi v Dekani imeli evharistično tridnevno za sveto leto ter v ponovljenje sv. misijona. Bila je od četrta 12. avgusta do sledeče nedelje, ko je bil obenem naš farni praznik Marije Vnebovzete. Misijonar je imel po dvakrat na dan pridigo. V nedeljo je opravil slovesno mašo g. kanonik Slavec iz Trsta ob sotrežbi domačega župnika in misijonarja. Udeležba je bila pri tridnevni vse dni velika, posebej pa v nedeljo popoldne pri procesiji, ki je šla skozi 5 slavolokov med pevanjem cerkvenega zbora in sviranjem dekanske godbe.

Dekančan.

S KRASA.

Veliko se govori zadnje tedne o tomajski občini, o bivšem županu Grbcu, o preiskavi, o primanjkljaju v občinskem gospodarstvu itd. Danes vsi prav dajo Malemu listu, ki je že od kraja napadal Grbca. Takrat so nekateri govorili, da Mali list ne dela prav, da obrekuje, da čveka itd. Sedaj se je pa izkazalo, da je Mali list najboljše poznal moža, da mu je videl v dušo, dočim so se nekateri dali slepiti in varati. Mali list ni čvekal tjavendan, ampak je vedno praskal tam, kjer je srbelo, vedno kazal tja, kjer je bolelo in končno se je izkazalo, da je Mali list imel prav. Po Krasu je res še takih ljudi, ki so jim vseh učene razprave iz «Edinosti» ter jo spoštujejo zato, ker ne razumejo njene pisave, zaničujejo pa Mali list, ker podomače in jasno pove: to je črno, ono belo. A čim bolj raste med nami samozavest in se utrjuje značajnost, tembolj gine suženjsko spoštovanje do edinjaške frakarije in njenih priveškov. Čas lepih fraz in solzmege edinjaštva je minil, zadnji borci padajo, zrak se čisti. Za to gre tudi Malemu listu del zasluge.

DORNBERG.

Prošnja na gosp. podeštata). — Na novega občinskega glavarja se obračamo z naslednjo prošnjo: Gosp. podeštatu je znano, da je Vipava odnesla poleg drugih mostov tudi brv ob prvaškem železniškem mostu, po kateri smo hodili Dornberžani leta in leta na postajo v Prvačino. Most je zgradila naša občina in Prvačina, ki seveda tudi rabi most, ni hotela dati niti facka. Kakor smo povedali, leži sedaj most v Vipavi. Nekaj časa so nam pustili, da smo hodili po železniškem mostu na postajo, sedaj pa ne več; narediti moramo velikanski ovinek po glavni cesti, za kar rabimo dobre pol ure časa. Prosimo g. podeštata naj poskrbi, da bi se most čimprej zgradil. Saj pravijo, da je vlada že odobrila načrt za nov cestni most na severni strani železniškega, da bi se potem zgradila nova cesta med Dornbergom in Prvačino. Gosp. po-

deštat naj bi skušal dobiti čimprej vladno podporo; potem naj za most prispeva poleg naše tudi prva občina in če mogoče tudi dežela. Vsaki malo, pa pojde. Dokler pa se most ne zgradi, naj bi nam uprava državnih železnic dovolila da hodimo čez železniški most; saj rabi-mo most le za pot na postajo in si je s tem železnica tudi na dobičku. Prepričani smo, da se bo g. podeštat, ki kaže veliko zanimanja za našo občino, krepko potegnil za nas. — **Več Dornberžanov.**

ZADLOG nad Idrijo.

Dne 3. novembra je umrl tukaj Ivan Kogovšek. Zapustil je ženo in dva majhna otroka. — V petek 5. t. m. ponoči ob 11. je nastal tukaj silen vihar. Večini gospodarjev je raztrgalo strehe, nekaterim prevrnilo kozolce in napravilo še drugo škodo; voda je razkopala pota.

PODGRAD.

V zadnjem dopisu je stalo, da so iskali odpustke pri Mominovem Tonetu. To je bila pomota. Iskali so jih pri Mamič-mem Tonetu — žal da mi nič seboj prinesel. Tako bo stvar zdaj popravljena.

KUBED.

Že dolgo časa se nismo Kubejčani nič oglasili. Tako se nam zdi, kakor da ne bi nobeden za nas vedel. Pa tudi resnično spimo. Spomnimo se, kakr piski zbor smo imeli še pred malo leti, ko je delovalo bralno društvo Skala, znano in vpoštevano po vsi okolici. Dames pa gre slabo z našim zborom. Naš g. učitelj je sicer vedno pripravljen, a mi smo nemarni. K pevskim vajam nas bi lahko prišlo vsakikrat po dvajset, pa pridejo trije ali štirje. Na tak način samo žali-mo g. učitelja. Zato pa kličem: Fantje in možje, zbudimo se in obnovimo slavo našega zbora.

Mlad vaščan.

TOMAJ.

Grbec je šel. Nehal je biti podeštat in se umaknil v zasebno življenje. Očitno se nam je pri kakem gostilniškem omizju, da ga dajemo v liste iz osebnega sovraštva ali maščevanja. Pa to ni bilo res. Imeli smo pred očmi interes javnosti, koristi občine in ugled naroda. Sedaj, ko se je g. Grbec umaknil, je naša borba v ti smeri zaključena. Želimo mu v privatnem življenju vse najboljše, našim javnim razpravam pa spretnih, zaslužljivih in značajnih voditeljev, katerim bo moglo ljudstvo zaupati in ki bodo kar največ storili za splošno povzdigo Tomaja in okolice.

Eden.

Za dobro časopisje

«Slovenec» je svoječasno objavil par zelo umestnih nasvetov, ki veljajo tudi za naše kraje. Evo pet točk:

1. **Podpirajmo** po možnosti inserente (oglasnike) naših krščanskih listov ter se sklicujemo pri nakupu prav na oglaš. Dotične trgovine pa naj seveda tudi skrbijo, da bodo odjemalcem dobro postregle.

2. **Na kolodvorih** treba povsod zahtevati samo naše krščanske časopise! Če jih ima razpečevalec skrite, zahtevaj, da jih položi na očiten prostor. Izpeljajmo to dosledno, in nikar ne tožimo, zakaj naših listov ni dobiti. Ne radovednost, ne noben drug razlog te ne opravičuje, da si kot krščanski človek vprav za vožnjo po železnici kupiš nasproten časopis, s čimer pohujšuješ druge.

3. **V gostilni** vprašaj vselej, kje imajo katoliški časopis. Za tako stvar je treba samo malo pozornosti in malce odločnosti. Če gostilničar nima obzirnosti do tebe, ni treba, da bi ga podpiral.

4. **Dopisovanje in sporočanje** zanimivosti in novic iz raznih krajev naj bi oskrbovali iz ljubezni do dobrega časopisja vsi, ki jim je na tem, da se razširi krščansko časopisje, protikatoliški tisk pa omeji in njega vpliv pobija. Za učne razprave, za politična razmišljanja so pri listih nastavljeni uredniki; ti postavljajo temelj in ogrodje časopisu. Male kamenčke pa donajajo naročniki in prijatelji krščanskega tiska po raznih

kraji domovine. Zapiši novico, četudi preprosto. Jo bodo že uredniki tako pri-krojili, da bo imela čedno lice. Povej kratko, urno, po resnici!

5. **Nikar očitno godrnjati**, zlasti ne vpričo mlačnih, pomahljivcev ali celo vpričo nasprotnikov, če ti slučajno kaj ne ugaja v našem ali katerem drugem krščanskem listu. Kdo pa more vsem ustre-či? Ako imaš pritožbo, povedi ali piši u-redništvu ali lastniku lista, pa zahte-vaj, kaj naj se popravi. Pa je že stalna in grda razvada v naših krogih, da tako radi udarimo po lastnih listih, ki na njih vidimo vsako pego! Ali se me pravi to — v lasno skledo pljuvati?

Izgovori raje večkrat, kadar nanese toplo besedo v prid dobremu tisku, pa grajo čez slabe časnike.

Skrb za dober zrak v hiši

Ker v zaprtih prostorih, zlasti če so zelo obljedeni zaradi dihanja in izpuhte-vanja človeškega telesa kaj hitro poide v zraku njegov glavni del: kisik, hitro pa se nabira ogljikova kislina, ki je pljučem tako škodljiva, je treba zrak v njih pogosto izmenjati. Res je, da se zrak izmenjava tudi že pri odpiranju in zapi-ranju vrat, kakor tudi skozi male luk-njice in odprtine v zidu, vendar je v to svrhu treba še posebnega zračenja. To se zgodi najnavadnejše, če se odpro okna in to z dveh nasprotnih strani, da na-stane preprih. Pri večjih sobah (gostil-nah, dvorah) pa imajo v steni pod stropom odprtine za trajno zračenje (ven-tilatorje). Prepiha ne smemo napraviti tam, kjer so ljudje, ker preprih škoduje zdravju. V takih prostorih odpiramo okna le z ene strani, a jih moramo zato pustiti dalje časa odprte. Bolniške sobe najboljše zračimo, če odpiramo zgornja okenca, da ne pride mrzel zrak do bol-nika, ampak se že prej nekoliko segre-je; ta način zračenja je posebno pripo-ročljiv za zimo.

Kolikokrat in kako dolgo je treba zra-čiti, zavisí od letnega časa, od števila oseb, ki stanujejo v takem prostoru in od njegove velikosti, pa tudi od števila svetilk ali sveč, ki notri gorijo. Dobrega zraka se tudi pozimi ne smemo bati, če-tudi je zrak mrzel. Marsikdo se je sam prepričal, da je boljše spati v hladni kot pa v vroči sobi. Zato tudi pozimi mnogo dobrega zraka v naša stanovanja!

ZANIMIVOSTI.

Skrivnosti stvarstva.

Pariški zvezdoznanec in pisatelj Karl Nordman je napisal razpravo o povzo-čitvi strašne bolezni «raka». On pripisuje to bolezen vplivu zvezd. Pa ne praznover-nemu. Lani so namreč neodvisno drug od drugega trije učenjaki dognali, da iz dal-jav vesoljstva prihajajo do naše zemlje neki skrivnostni žarki. Po Amerikancu Millicanu se ti žarki zovejo «Millicano-vi žarki». Millicanovi žarki imajo 150 krat večjo prodorno silo nego splošno znani Röntgenovi ali X žarki, katere uporablja-jo zdravniki. X žarke zadrži že 2 cm de-bela svinčena plošča, a Millicanovi pro-dro tudi 2 metra debelo. Ali so res ti žarki vzrok raka? Gotovo ni, a možno je. Vemo namreč, da so celo Röntgenovi žarki in radijevo izžarevanje zdravju škodljivi. Zdravniki s trajnim obseva-njem lahko umetno povzročijo raka. Ver-jetno je torej tudi, da Millicanovi žarki, čeprav na poti skozi zrak, ki zemljo ob-da-ja, izgube mnogo moči, vendar vsled trajnega obsevanja škodljivo učinkujejo in povzročajo raka. Saj je tudi to značil-no, da navadno rak nastopi le pri bolj priletnih osebah. Nordmanova trditev utegne biti resnična, čeprav zaenkrat še ni gotovo dokazana.

Najbolj sveta žival sveta.

Londonski zoologični vrt je pred krat-kim dobil redkega gosta, namreč prvega v resnici belega slona, edinega v Evropi. To so najsvetejše živali na zemlji. Beli slon igra važno vlogo na siamskem dvo-

ru in v ondotnem verskem življenju. Še nedavno so ga tudi v Birmi častili kot božanstvo. Te živali veljajo kot vteleše-nje Buddhe, zato morajo te slone častiti kot Buddho samega. Vsak beli slon v Siamu je dvorna last in kdor tako ži-val najde, mora to takoj naznaniti dvo-ru. Lastnik ne sme slona nikamor odda-ti, vsak čas ga mora imeti pripravljenega, da ga da vladarju in odgovoren je, da ima slon dobro oskrbo. Zato vsak, ki je slona ujel, stremi za tem, da ga čimprej odda, posebno še, ker ima go-tove prednosti od tega. Vpišejo ga nam-reč v častno knjigo, je oproščen davka in razen tega prejme še toliko srebrnega denarja, kolikor ga more z mezinem pomesti raz mizo. Neki Kitajec je vjel mladega slona ter ga prikrival toliko ča-sa, da je mezinec svoje roke stenoval, da bi kar največ denarja mogel pomesti z mize. Ko je preteklo par tednov in je bil mazinec že dobro stenoval, je belega slona oddal, kakor velevala postava. Ko je potem z enim samim gibom pobrisal pre-cej visoko vsoto z mize, se je zakladnik nekaj domislil, ker se mu je škoda zdela toliko denarja. Rekel je: «Izborna, moj dragi, kaj takega še nisem videl. Toda po predpisih se mora to zgoditi z le-vim mazincem, ne z desnim». Kitajec pa ni bil prav nič v zadregi, kajti treniral je bil tudi levi mazinec in je ravno to-likšno vsoto pomedel z njim. — Kadar ima beli slon vhod v mesto Bangkok, ga duhovniki okrase s srebrnim odejami, na hrbet mu pa pritrdijo baldahin, prevle-čen z zlatom in dragulji. Tri dni pre-pevajo molitve!

Angleška trma.

Leta 1893. se je neki trgovski sotrud-nik v Leedsu prvi dan po poroki sprl s svojo mlado ženo ter jo z besedami: «Z Bogom, čez trideset let se vidiva», repu-stil samo sebi. Nevesta se je neotlažljiva vrnila na svoj dom, ženin pa se je podal v London, da bi tam našel pozab-ljenje in premoženje. Medtem ko je za-puščena žena žalostno preživljala svoja leta v domači vasi, si je on v mestu pri-boril bogastvo. Na dan tridesete obletnice njune ločitve pa se je vrnil k njej ter jo brez besede pritisnil k sebi. Pravijo, da danes ni srečnejšega para na britanskem ozemlju kot sta ta dva, tako nenavadno ločena in združena človeka.

Mravlje uničile vas.

Bele mravlje so v Španiji velika nad-loga in povzročajo strah in grozo, kjer nastopijo. Sredstev za obrambo pred tem nevarnimi potujočimi živalicami ni nikakih, tako da so ljudje prisiljeni zbe-žati, čim se pojavijo bele armade, ki ko-rakajo nevzdržljivo naprej v gostih pra-vilnih vrstah. Neka vas pri Valenciji na Španskem je nedavno postala žrtev teh mravljinjskih rojev, ki so se pojavili po-polnoma nepričakovano. Trajalo je več dni, preden se je končal mogočni pohod. Bele mravlje so se ob prirodu v vas ta-koj lotile hiš in so zrahljale zidove tako, da je večina hiš v nevarnosti, da se bo po-rušilo. Kmetje so začeli uničevalno bor-bo proti strašnim živalicam z vsemi mogočnimi sredstvi. Pohajali so jih z raznim orodjem, zažigali, polivali s stru-penimi tekočinami, a vse skupaj ni po-magalo. Ljudje so morali zbežati pred strašnimi živalicami, ki so se takoj lotile tudi ljudi, ki so jim prišli preblizu. Čim so roji te nadleže odkorakali naprej, so se kmetje zopet vrnili, a našli so svoja domovja popolnoma opustošena.

Smešnice

Zdravnik: «Vi morate žganje piti le pomešano z gorko vodo, sicer ga sploh ne smete piti».

Bolnik: «Kako pa naj dobim gorko vo-do, moja žena mi jo za mešanje z žga-njem ne bo dajala?»

«Recite, da jo rabite za britje», je re-kel zdravnik ter odšel.

Čez dva dni se je zdravnik zopet ogle-sil ter že na pragu vprašal, kako je z bol-nikom.

«Ne vem, kaj je bilo vzrok, da je po-

polnoma znorel; vsakih deset minut se brije».

Zdravnik je preiskal bolnika ter zapi-sal zdravilo. Žena, ki je stala poleg po-stelje: «Koliko pa bo to stalo?» — Zdrav-nik: «Moja pot in zdravilo 100 lir». — Žena: «To je pa predrago. Za ta denar moža že lahko pokopljem».

Sodnik: «Sedaj, ko ste prisegli, mi mo-rate na vsa vprašanja točno, resnično in kakor najbolje veste, odgovoriti» Toraj, kje ste rojeni?» — Priča: «Resnično in kakor najbolje vem, vam ne morem po-vedati, ker sem bil takrat še premajhen».

Minka je dobila malega psička v dar, s katerim se je vedno igrala. Mati jo je posvarila, naj ne poljublja psa, ker psi imajo bacile in ti so nevarni za male o-troke. Čez nekaj časa prileti Minka: «Ma-ma, mama, Finetel ima bacile, ravnokar sem videla enega poskočiti».

«Pomisli, stric, nocoj so štirje moji bol-niki ozdraveli». — «Prav ti je, zakaj se pa bolj ne brigaš zanje».

Oče: «Toda študiranje pa stane mno-go denarja».

Sin: «Kaj ne da, a pri vsem tem sem jaz še eden izmed tistih, ki najmanj štu-dirajo».

Dva nemška vojaka, ki sta bila po-slana na patrulo, sta se zgrešila. «Hej Fric, kje pa si». — «Tu sem, pet Franco-zov sem vjel». — «Pa jih sem pripeljal». — «Ne morem, ker me ne puste».

*

«Kaj tale klobuk imate že tri leta», je rekel trgovec, «saj izgleda, kot bi bil nov».

«Veste, tri leta sem ga nosil, dvakrat ga dal očistiti, enkrat obrniti, enkrat pa sem ga v kavarni zamenjal za novega».

Ali podpirate trgovce in podjetja, ki oglašajo v Malem listu?

Ali zahtevate postrež-bo v domačem jeziku?

MALI OGLASI

VELIKA ZALOGA papirja, papirnatih vrečic. Uvoz in izvoz na vse kraje. Po ugodnih cenah. Tvrđka Gastone Delinar, Trst - Via Uno Polonio 5.

DOBER SVET je zlata vreden. Proti sla-bosti in bolečinam v želodcu in glavi, slabemu teku in prebavi, grenkosti v grlu, zaprtju, uživajte «**Gastria**». — Iz-kušeno sredstvo proti kašlju, prehladu, navadnim pljučnim boleznim, influen-ci, težkemu dihanju je **Prsni sirup**. — Proti oslovskemu kašlju je preizkušeno sredstvo **Sirup balsamicus**. — Uspešno sredstvo proti tiganju v udi in kosteh, proti bolečinam in tiganju v plečih, v križu, v glavi je «**Remmazan**» kot teko-čina, a «**Linniment Lanomentol**» kot ma-zilo. — Za kožne bolezni se rabi z go-tovim učinkom «**Sentjurjevo mazilo**; izvrsno za rane, ture, opekline, odr-tine; prepreči prisađ, meči in celi. — **Odlikovani laboratorij LEKARNA PRI ODREŠENIKU - Bistrica.**

BRIVEC Andrej Rojc, Gorica, via Se-minario 2, se priporoča sl. občinstvu.

PEČENKO FERD., Trst, Scala Belvedere 1, priporoča svojo staroznano žganja-rijo. Ima na razpolago najboljše vino «brul», črno kavo in likerje.

ORKESTRON z 10 plesnimi komadi pro-dam po nizki ceni. **Nanut, Rojan, Piaz-za tra i Rivi 6.**

SMILAJOD (Trpoški sok), izborna sred-stvo proti arteriosklerozi, revmatizmu in težkemu dihanju, kašlju in kataru, uspešno čistilno sredstvo, posebno pri-poročljivo za osebe, stare nad 50 let, se prodaja samo v lekarni Castellanovich, Trst, Via Giuliani 42 (paralelna ulica Via dell'Istria).

GLYKOL. Ker je v zadnjem času popra-ševanje po tem izdelku močno naraslo, se je odločila lekarna Castellanovich, Trst, Via dei Giuliani 42 prodajati ga v večjih steklenicah, tako da zadostuje za popolno ozdravljenje 6 steklenic. Cena steklenic je L. 8.50.

GOSPODARSTVO

Za gospodarje Nasveti za jesenska dela.

Lesni pepel. Lesni pepel je izrecno kalijevo gnojilo, ki vsebuje 9 do 11 odstotkov kalija in 1 do 3 odstotke fosforove kisline. Če se ga samega trosi, ga je najbolje porabiti za mahovite travnike. Zmešan s hlevskim gnojem ali kompostom poveča vrednost teh gnojil na kaliju. Izrazito kalijeve rastline so krompir, pesa in koruza, ki najbolje uspevajo, če dobijo dovolj kalija v zemlji. Lesni pepel se trosi lahko vsak čas, z največjim uspehom pa jeseni, pozimi in v zgodnji spomladi.

Apno kot gnojilo. Brez apna in ob pomankanju apna ni rodovitnosti! Na travnikih, kjer raste kresnica in kiselca, manjka apna, vsled tega tudi slaba rodovitost take zemlje. Tam pa, kjer dobimo različne detelje, mak in slak, tam je dosti apna v zemlji. Apno pospešuje razkrajanje rastlinskih delov, t. j. gnoja in zemeljskih delcev in poveča s tem rodovitnost zemlje; končno služi apno kot neobhodno potrebno hranilo rastlinam. Pri nas je mnogo zemlje, ki bi se dala popraviti z apnom. Najboljši čas za to je sedaj jeseni oziroma pozimi. Za gnojenje rabimo v prah gašeno živo apno ali pa zmlet apneni lapor. Za 1 hektar vzamemo po 10 stotov živega apna ali pa 20 centov laporja.

Osuševanje mokrih zemljišč. V jesenski deževni dobi najlaže opazimo, katera zemljišča so potrebna osuševanja. In ko se zemlja nekoliko osuši ali pa tudi zamrzne ter nam čas dopušča, se spravimo na kopanje jarkov. Najprej moramo gledati, da dobimo pravi padec, da se bo voda lahko odtekala. Na to izkopljemo primerno število zbiralnih in odvajalnih jarkov. Ko smo na ta način osušili travnik, ga dobro prebrnemo, potrosimo na to s Tomašovo žlindro in kalijevo soljo in konečno še z apnom. Na ta način uničimo mah in razni travniški plevel in pripravimo detelje in sladke trave do razvoja. Tak osušen travnik nam bo že v prvem letu poplačal vse stroške in ves trud osuševanja in gnojenja.

Težko zemljo je previdno obdelovati. Težka glinasta ali ilovnata zemlja je občutljiva za obdelovanje; če je presuha, je tako trda, da ne gre plug vanjo; če je premokra, se tako maže, da se lahko za par let pokvari. V rahlem in godnem stanju jo vzdržimo samo z močnim gnojenjem s hlevskim gnojem in z jesenskim globokim oranjem. Čez zimo naj bo v odprti brazdi, da dobro premrzne. Za spomladno setev jo samo prerahljamo z brano ali s kultivatorjem. Če hočemo pa spomladi tako globoko preorano zemljo pognojiti s hlevskim gnojem, tedaj ga podajamo tako plitko, da ga komaj pokrijemo z zemljo. Nikdar pa ne take zemlje spomladi ponovno globoko orati, ker si jo s tem pokvarimo.

Jesensko gnojenje. Pri zimski prahi je zelo priporočljivo pognojiti zemljo za okopavine že jeseni in sicer ne samo s hlevskim gnojem ampak tudi z nekaterimi umetnimi gnojili. Hlevski gnoj se tekom zime napije vlage in polagoma razkaja, segreje zgodaj spomladi zemljo in služi rastlinam kot hrana. Tudi umetna gnojila je dobro podorati že jeseni, ker se čez zimo polagoma razkrajajo in spremenjajo v obliko, v kateri jih rastline uživajo.

Za dekleta in gospodinje

Skrb za cvetlice v loncih.

Zima se približuje z naglimi koraki. Cvetice lončnice, ki so bile postavljene po oknih, balkonih in verandah, bo treba spraviti na tak prostor, da ne pozebejo vsled mraza in da ne zdvijajo vsled prevelike toplote. Vsled prevelike toplote cvetlice hitro rastejo. Njih izrastki so blede in slabotni. Tudi rastline zelo oslabe vsled te prehitre rasti ali divjanja.

Po zimi ne smejo imeti rastline lončni-

ce ne pretoplo, ne premrzlo. Oboje jim škoduje. Mnogo rastlin lončnic, kakor: fuksije, pelagonije, roženke, nagelji, ščitovke in indijske kresnice prezimijo lahko v kletih. Kleti ne smejo biti premo-krotne in premrzle. V mokrotnih kletih cvetice segnijo, v premrzlih pa zmrznejo. Tema in suša jih sicer oslabi, a uničita jih ne. Zelo priporočljive so za prezimovanje cvetic lončnic sobe, v katerih se ne kuri. V takšnih sobah lahko prezime vse rastline lončnice, ki jih imamo pri nas. V najhujši zimi je treba biti zelo previden glede temperature v sobi. Ob času nevarnosti spustimo nekoliko gorkote iz sosedne kurjene sobe, ali pa zakurimo toliko, da temperatura ne bo padla pod ničlo.

Jè pa nekaj cvetic, ki ne prenesejo mraza. Te moramo prezimiti v zakurjenih prostorih. Vsekakor pa morajo stati te cvetlice daleč proč od peči, in sicer ob zunanji steni sobe. Na oknih bi cvetlice tudi pozeble. K občutljivim cveticam spadajo vseh vrst kaktusi, palme, vseh vrst begonke, indijska skalinka (azelea) in zvitarica ali liličnjak (škrnicelj). Vse te cvetlice so zelo občutljive proti mrazu. Najboljše je, da se izroče v jeseni, če je mogoče, vrtnarju, da jih spravi v rastlinjak.

Z zamakanjem po zimi treba biti zelo previdni. Boljše je zaliti premalo kot preveč. Suša jim ne škoduje toliko kot mokrota. V mokroti segnijo, a če so presuhe, se vseeno ohranijo, saj jih lahko spomladi dobro namočimo. Tako osušene cvetlice postavimo v škaf, nalijemo do podroba lonca prestane vode in pustimo toliko časa v vodi, da se dodobra namoči. Uši se tudi po zimi kaj rade zarede. To golazen je treba sproti uničevati. Vele liste treba odstranjevati in slabe izrastke porezati. Na podložke se polože tanka polenca, da lonci ne stojijo v vodi, ampak se voda odteka v podložek. Vsekakor pa treba ob ugodnem vremenu prostore, v katerih prezimujejo cvetlice lončnice, dobro prezračiti, da dobe svežega zraka. Na ta način si bomo ohranili veliko cvetic lončnic. A zima je zima in bo, kljub vsi strežbi marsikatero lepo cvetlico uničila.

Za gozdove. Koncem tega meseca bodo v Vidmu zborovali zastopniki tukajšnjih dežel, da se pogovore, kako bolj uspešno obvarovati naše gozdove pred izsekavanjem.

Nova tovarna v Trstu. S sodelovanjem velikih tržaških ladjedelnic se je osnovala v Rojani delavnica za vijake, ventile, pipe in slični kovinski material, ki se doslej ni izdeloval v Trstu.

Po čem je lira?

Dne 17. novembra si dal ali dobil:

za 100 dinarjev	— 42.— L.
za 100 š. kron	— 71.— L.
za 100 fr. frankov	80.— L.
za 100 šilingov	— 335.— L.
za 1 dolar	— 23.60 L.
za 1 fant	— 115.— L.

Darovi za „Mali List“.

Iz Cisterna di Roma lir 10, Neimenovan 10 lir, Neimenovan 2 liri, J. Marinič-Vedrijan 1 liro; iz Tomaja: č. g. H. Šonc 5 lir, č. g. A. Kjuder 5 lir, J. Škerl 2 liri, A. Černe 4 lire, J. Gulič 2 liri, M. Gorup 2 liri, Žiberna 2 liri; iz Križa: M. Macarol 2 liri, J. Macarol 1 liro, A. Filipič 1 liro, F. Kobal 1 liro, I. Bole 1 lira, F. Stare 1 liro; iz Šepulj: M. Germek 1 liro, J. Vitez 1 liro, F. Zabrič 2 liri, R. Čefuta 1 liro, J. Pupis 1.50 lire, F. Petelin 1 liro, A. Čefuta 1 liro, N. N. 50 stotink, J. Redel-Zadlog pri Črnem vrhu 5 lir.

Naša pošta.

Zadlog. Le še se kaj oglasite!

Podpirajte slovenska podjetja in trgovine!

Andrej Purič

TRST

Via Media št. 6

Kovaški

mejer

IZVRŠUJE: Vsakevrstna stavbena dela - Železne ograje in omrežja - Takojsnja izvirštev - Stedilniki vseh vrst - Izdeluje tudi železne relettes - Poprave, spopolnitve.

Najvišje cene plačujem za

KOŽE

kun, zlatice, lisic
dihurjev, vider, jaz-
becov, mačk, veveric,
krto, divjih
in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljatve po pošti.

Poravnajte naročnino!

PRIMARIJ

dr. Ettore D'Osvaldo

Ravnatelj očesnega oddelka v goriški mestni bolnišnici. Izkušen na očesni kliniki dunajskega vseučilišča.

Specialist za bolezni na očeh

Sprejema od 10-12 in od 3-4

Gorica, Corso G. Verdi 24.

Jakob Bevc

urarna in zlatarna

TRST - Campo S. Giacomo št. 5

ZLATO kupuje v vsaki množini po najvišjih cenah.

KRONE plačuje više kot vsi drugi.

ZALOGA raznovrstnih ur in zlatenine.

MODERNA PARFUMERIJA

G. B. GIUMLIA - POSTOJNA

Bogata izbira dišav in dišečega mila iz prvovrstnih domačih in tujih tvornic. Toaletne potrebščine in predmeti za darila. Drobnarije in umetnije. Korale, biseri, predmeti iz brušenega beneškega stekla.

CENE ZELO ZMERNE.

Trgovino lahko obiščete, ne da bi morali kaj kupiti.

Cerkvena umetnost - Dober tisk

ENRICO TOFFOLETTO

TRST, Via del Pesce 4

Velika izbira slovenskih molitvenikov, nabožnih knjig, podob, svetinj in drugih nabožnih predmetov.

Cerkvena obleka in potrebščine.

KONKURENČNE CENE.

ZDRAVNIK

Dr. IGOR FRANKO

absolvent dunajske klinike,

ordinira

v Ilirski Bistrici št. 122

vsak dan

od 10-11 in od 3-4

na Knežaku pa pri g. Česniku ob torkih in petkih od 9-12.

Zobozdravnik

dr. Sardoč D.

ordinira

v Trstu

vla M. R. Imbriani 16, I.

(Prej. v. S. Giovanni)

od 9-12 in od 3-7.

Tipografija SILVIO SPAZZAL.

Največja zaloga pohištva

na Goriškem - GORICA, Via Carducci (Gospiska ul.) 14

Ustanovljena leta 1897.

Na izbiro 50 celotnih oprem

bodisi za spalnice

bodisi za obednice

od prav preprostih do najbolj razkošnih

Cene zmerne.

Delo trdno!

Pohištvo lastnega izdelka, izvršeno od prvovrstnih delavcev vsake stroke

ANTON BREŠČAK

VIA CARDUCCI (GOSPIKA UL.) 14

čevljarnica FORCESSIN

odlikovana v Parizu in Genovi 1924.

z velike premije, diplomo in zlato svetinjo

Trst **vla Caprin 5 pri Sv. Jakobu** Trst

Ni vseeno,

KJE

kupujete obutev.

Ako hočete biti prvovrstno postreženi, kupujte le pri

FORCESSINU!

